

לשפה שבה אנו בוחרים להשתמש יש יכולת אמיתית לעצב את גבולות השיח ואת האפשרות לדמיין חלופות. מתוך כך, אנו מבקשים ליצור מרחב שיח חדש, הרגיש למטען הערכי והרגשי של מושגים וקבוצות שונות בחברה, וכזה המסוגל להכיל מגוון רחב של קולות, תפיסות ונקודות מבט.

תמה פועלת לקידום המוכנות של החברה הישראלית לדמיין עתיד טוב יותר בהקשר לסכסוך* ולפעול למימוש, תוך התמודדות עם הקרעים העמוקים שעיצבו את פניה ואת זהותה בשנים האחרונות.

מטרתו של מילון זה היא לאסוף, לחדד ולהבהיר את המושגים המרכזיים שבהם אנו משתמשים, ואת האופן שבו אנו מבינים ומיישמים אותם בעבודתנו.

הסכסוך*

ליחסי ישראל ושכניה יש כינויים ופרשנויות שונות הנטועים במגוון השקפות עולם: הסכסוך הישראלי-פלסטיני, סכסוך אזורי, סכסוך יהודי-ערבי, סכסוך יהודי-מוסלמי, כיבוש ועוד. בתמה אנו מוסיפים* (כוכבית) ליד המונח סכסוך על מנת לתת מקום למגוון הפרשנויות ולאפשר דיון משותף. ההבנה היא שבעבר קבוצות עם השקפות עולם שונות הודרו או נמנעו מהשיח כפי שהתקיים, ולכן הרחבת השפה, באופן שגם מותאם לכלל הקבוצות באוכלוסייה, תאפשר דיון מקדם שינוי.

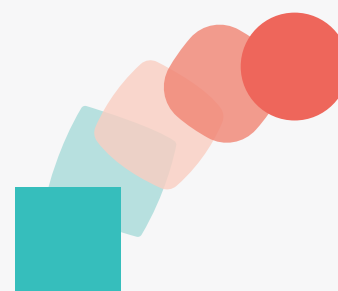
שערי פניסה

נקודות הכניסה השונות לדיון בסוגיות מורכבות, כדוגמת הסכסוך*, המותאמות למגוון השקפות העולם הקיימות בחברה. מתוך ההבנה שלקבוצות שונות יש מוטיבציות, ערכים ואמונות שונות - דרכי ההגעה שלהן לאותו דיון אינן אחידות.

כאשר מזהים ומכירים בשערי הכניסה השונים, הם יכולים **לפתוח את הדלת לדיון** עבור קהלים שבעבר נותרו מחוץ לו. שערי הכניסה אינם מטרה בפני עצמה, אלא כלי - דרכם עוברים אל המרחב המשותף שבו אפשרי דיון מקדם שינוי.

התמרת סכסוכים (Conflict Transformation)

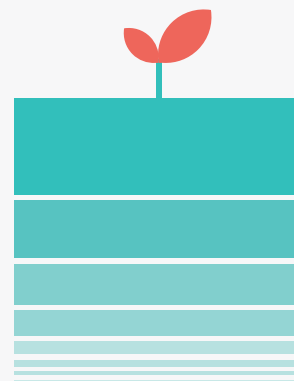

גישה החותרת להשיג **תמורות חיוביות בדינמיקת היחסים** בין צדדי הסכסוך ושואפת להפחתה הדרגתית, עקבית ומתמשכת של האלימות והמחירים של הצדדים השונים, בניגוד לגישות מוכרות של פתרון, יישוב או ניהול סכסוכים.

אל השינוי הרצוי ניתן להגיע בשלל דרכים (לא בהכרח באמצעות הסכם רשמי), הוא יכול לעסוק רק בחלק מהסוגיות (אינו בהכרח חובק כל), ויכול להיות זמני או מסווג (אינו בהכרח סופי ומוחלט).

***מתוך הגדרת מכון הרברט קלמן להתמרת סכסוכים**

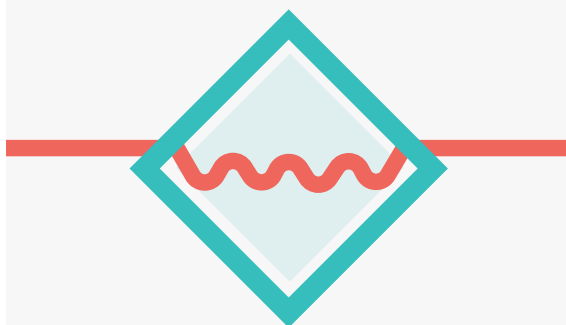
מוֹכְנוּת

תשתית תודעתית ופסיכולוגית של חברה המייצרת את התנאים לקידום מציאות טובה יותר. המוכנות מאופיינת בהכרה עמוקה במחירים ובהשלכות של מציאות הסכסוך*, ומתוך כך **מוטיבציה גבוהה ודחיפות** לקידום עתיד אחר יחד עם **אופטימיות זהירה** באשר לסיכויי ההצלחה לייצר אותו, באופן הרווח בחברה לרוחבה ולעומקה. מוכנות נמדדת גם על ידי היכולת של מנהיגים בחברה לשאת השקפות עולם מתנגשות, לקחת בחשבון את הערכים העומדים בבסיסן, ולייצר כיווני פעולה שקבוצות שונות בחברה יכולות לעמוד מאחוריהן.

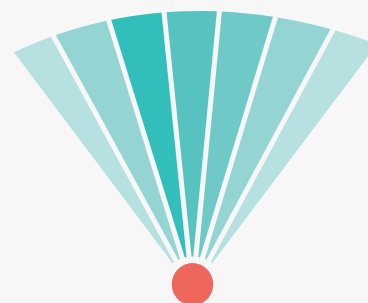
קידום מוכנות הוא **תהליך מתמשך** ועמוק שהינו הכרח ליציאה ממצב של קיפאון המציאות בכדי לקדם שינוי גם ברמת ההנהגה הפורמאלית-מדינית.

השְקִיפַת עוֹלָם

נקודת המבט הבסיסית דרכה אנשים חווים את המציאות, מבינים אותה, ופועלים לפיה. השקפות עולם יכולות להיות שונות זו מזו בצורות דרמטיות. שונות זו נוצרת מתוך המגוון האפשרי של שורשיהן: ערכים מרכזיים וההיררכיה ביניהם (יש ערכים שנתפסים ככאלו שאינם ניתנים למשא ומתן בעיני מי שמחזיק אותם, ואחרים שאולי כן ניתן לגשר עליהם), מוטיבציות, שימוש בטרמינולוגיות שונות, התבססות על מקורות סמכות מגוונים (כגון חוק בינלאומי, הלכה דתית) ועוד. השקפת העולם **עומדת בבסיס תפיסת הזהות** העצמית של קבוצה, ומתווה את האופן בו היא מגדירה את מהותה, ייחודה, מיקומה בעולם ויחסיה עם קבוצות אחרות.

מְנִיפַת השְקִיפַת עוֹלָם

מנעד השונות של התפיסות, המשמעויות ואי ההסכמות במגוון השקפות העולם הנמצאות בתוך קבוצת הזהות ובין הקבוצות השונות. לכל קבוצה ישנו גרעין משותף של ערכים, אמונות, או הנחות יסוד המאגדות אותן, אך גם שונות ייחודית הבאה לידי ביטוי בה.

לְשֵׁאת מְגוֹן השְקִיפַת עוֹלָם

היכולת של אדם להיות מודע לכמה תפיסות או דעות בעת ובעונה אחת, תוך שמירה על איזון בין הזהות האישית לבין ההכרה בקיומם של קולות אחרים. זהו תהליך **שלא מנסה לאמץ את עמדת האחר**, אלא להצליח להכיר ולהחזיק את תפיסת עולמו לצד תפיסת עולמך - ולבחון את היחסים ביניהן. יכולת זו מאפשרת להתמודד עם מצבים מורכבים, שאינם חד משמעיים תוך הכרה בריבוי הפרספקטיבות ופיתוח כיווני פעולה יצירתיים ורגישים יותר למציאות, על אף הפרשנויות או ההצדקות השונות המתוות אותם.